

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Przestępczość obywateli Polski w Londynie. Aspekty kryminologiczne

mgr Katarzyna Chomicz

Przedmiotem rozprawy doktorskiej są kryminologiczne aspekty przestępczości obywateli Polski w Londynie. Głównym motywem, który miał wpływ na podjęcie badań w przedmiotowej sprawie, był brak aktualnego, syntetycznego, a przede wszystkim kryminologicznego ujęcia problemu przestępczości obywateli Polski w Londynie w latach 2004-2016. Również wszechobecne opinie na temat przestępczości polskiego społeczeństwa w Londynie, prezentowane zarówno na forach międzynarodowych, w polityce, mediach bądź w prasie (w szczególności brytyjskiej), a także zainteresowanie tematem oraz osobiste doświadczenia autorki pracy, stały się asumptem, powodującym podjęcie badań w zakresie przestępczości obywateli Polski w Londynie w latach 2004-2016.

Ogólny problem badawczy, niniejszej rozprawy doktorskiej, związany jest z kształtowaniem się zjawiska przestępczości obywateli Polski w Londynie w latach 2004-2016. Z kolei główna hipoteza badawcza odnosi się do przestępczości społeczeństwa polskiego, która nierozzerwalnie wiąże się z emigracją do stolicy Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej - Londynu. Ze względu jednak na fakt, iż zarówno problem badawczy, jak i postawiona hipoteza badawcza posiada wiele płaszczyzn, wypreparowano problemy szczegółowe oraz podporządkowano im hipotezy szczegółowe.

Dla celów przeprowadzonych badań, sformułowano następujące, szczegółowe problemy badawcze:

1. Emigracja obywateli Polski do Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, w szczególności do Londynu;
2. Wpływ przestępczości obywateli Polski w Londynie na jej ogólny wzrost;
3. Przestępstwa i motywy ich popełnienia;
4. Charakterystyka sprawców przestępstw;

5. System środków służących ściganiu i zwalczaniu przestępstw, popełnianych przez obywateli Polski w Londynie.

Z kolei hipotezy szczegółowe zostały sformułowane w następujący sposób:

1. Sytuacja polityczno-gospodarcza Polski, otwarcie granic dla nowo przyjętych państw- członków Unii Europejskiej, liberalna polityka społeczno-ekonomiczno-gospodarcza Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, a także wysoki kurs funta szterlinga sprawiły, że obywatele Polski przyjeżdżają na terytorium Zjednoczonego Królestwa, głównie w celu zarobkowym. Londyn, jako wielka aglomeracja miejska oferuje wiele możliwości, odznacza się niską stopą bezrobocia oraz pozwala „wmieszać się w tłum”;
2. Emigracja obywateli Polski do Londynu obejmuje swym zakresem wzrost wskaźnika przestępczości, który stanowi naturalną konsekwencję zwielokrotnienia populacji. Jako, że liczba obywateli Polski przybyłych do Londynu stale rośnie, uwidacznia się ogólny wzrost liczby popełnianych przestępstw,;
3. Najczęściej popełniane przestępstwa przez obywateli Polski w Londynie to przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu. Z kolei najczęstszymi motywami są: patologie społeczne, chęć zysku oraz różnice kulturowe;
4. Mężczyźni w wieku 20-35 lat, o średnim statusie społecznym popełniają najwięcej przestępstw;
5. System przeciwdziałania i zwalczania przestępczości obywateli Polski w Londynie nie jest do końca efektywny.

Problematyka niniejszej pracy została ujęta w pięciu rozdziałach. Pierwszy rozdział opisuje wykorzystane w pracy metody badań, które są właściwe dla kryminologii. Przeprowadzone badania zostały zrealizowane w ramach płaszczyzny teoretycznej oraz empirycznej. Celem badań w ramach płaszczyzny teoretycznej była analiza procesów

migracyjnych obywateli Polski oraz różnicy w kryminalizacji zachowań na podstawie angielskich regulacji prawnych. Z kolei analiza na płaszczyźnie empirycznej prowadziła nie tylko do weryfikacji postawionych hipotez badawczych, ustalonych na podstawie płaszczyzny teoretycznej, ale także do utworzenia dalej idących sformułowań.

W omawianym rozdziale pracy ustalono również metody, techniki oraz narzędzia badawcze, które są najbardziej odpowiednie do przeprowadzenia badań z zakresu kryminologii. Dobór konkretnych metod, technik oraz narzędzi badawczych, wykorzystanych do napisania niniejszej rozprawy, został podyktowany względami, jak najpełniejszego osiągnięcia założonego celu badawczego.

Złożoność problemu badawczego, obejmującego przyczyny i formy objawowe przestępczości polskich imigrantów w Londynie, a także system ścigania i zwalczania tej przestępczości, wymagał zastosowania kilku metod badawczych.

W pracy zastosowano metody ilościowe oraz jakościowe. W badaniach posłużono się metodą: historyczną, analizy literatury, formalno-dogmatyczną, analizy statystyk oraz studium przypadku.

Metoda historyczna została zastosowana w niniejszej pracy jako pierwsza. Dzięki tej metodzie możliwe było zbadanie przyczyn emigracji obywateli Polski do Wielkiej Brytanii i wskazanie, głównych jej kierunków. Równotorowo wykorzystano w pracy metodę analizy literatury. Służyła ona poznaniu oryginalności podjętego zagadnienia – przestępczości obywateli Polski w Londynie. Analiza literatury doprowadziła do wniosków, co jest już zbadane, a co należy poznać i udowodnić. Dodatkowo analiza literatury przyczyniła się nie tylko do postawienia hipotez badawczych w tym zakresie, ale także utwierdziły w przekonaniu o słuszności przeprowadzenia badania w omawianym zakresie. Wyniki badań naukowych, odnoszących się do analizy procesów migracyjnych, problemów społeczno-polityczno-gospodarczych, a także poglądy przedstawione w licznych opracowaniach pozwoliły na zrozumienie jednego z negatywnych skutków, tj. przestępczości.

Metoda formalno-dogmatyczna została wykorzystana do analizy: systemu *Common Law*, regulacji prawno-karnych angielskiego porządku prawnego, ale także analizy poglądów przedstawicieli doktryny w zakresie prawa karnego. Dzięki temu uwypuklono różnicę w kryminalizacji zachowań na kanwie rozwiązań prawa anglosaskiego oraz polskiego.

W celu weryfikacji zjawiska przestępczości obywateli Polski w Londynie, posłużono się danymi statystyki policyjnej, udostępnionymi przez Policję Metropolitalną (*Metropolitan Police*). Dane te obejmują okres od początku 2004 do końca 2016 r. Dzięki temu możliwa była analiza struktury oraz dynamiki przestępczości omawianej grupy osób, na wspomnianym

terenie, w latach 2004-2016. Badanie te miało na celu ustalenie skali problemu przestępczości, wśród polskiego społeczeństwa w Londynie, jej transfigurację oraz zmienność czasową.

W pracy przedstawiono również dane ilościowe, odnoszące się do przestępczości cudzoziemców oraz do ogólnej liczby przestępstw popełnionych na terytorium Londynu w latach 2004-2016. Dzięki temu możliwa była weryfikacja hipotezy badawczej, odnośnie do ogólnego wzrostu przestępczości, a tym samym ocena stopnia zagrożenia przestępnym zjawiskiem, w traktowanej sferze czasowej.

Starano się również zbadać ilość prawomocnych skazań obywateli Polski za przestępstwa popełnione w Londynie. Ministerstwo Sprawiedliwości Zjednoczonego Królestwa, do którego zwracano się o udostępnienie danych liczbowych, odmówiło przekazania takiego rodzaju danych za lata 2004-2006 oraz 2011-2016.

Ostatnią metodą badawczą, wykorzystaną w pracy była analiza studium przypadku (*case study*), która obejmowała swym zakresem 10 akt spraw karnych. Dzięki temu możliwa była wnikliwa analiza konkretnych sprawców przestępstw.

Drugi rozdział pracy, statuujący o zagadnieniach ogólnych, przedstawia historię emigracji obywateli Polski do Wielkiej Brytanii. W tej sferze położono szczególny nacisk na proces emigracyjny polskiego społeczeństwa, po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej - 1 maja 2004 r.

W rozdziale tym, opisano również specyfikę angielskiego prawa karnego. Rozważania w owym zakresie koncentrowały się głównie na różnicy w kryminalizacji zachowań na kanwie rozwiązań prawa anglosaskiego oraz polskiego.

Trzeci rozdział rozprawy odnosi się do dynamiki i struktury przestępczości obywateli Polski w Londynie, w latach 2004-2016. Zarówno na podstawie uzyskanych danych statystyki policyjnej oraz sądowej uzyskano opis odnośnie do charakterystyki oraz zmienności czasowej zjawiska przestępczości obywateli Polski w Londynie.

W rozdziale tym zostały również zawarte rozważania na temat problemu występowania zjawiska ciemnej liczby przestępstw, który stanowi nieodzowny element w procesie ustalania rzeczywistej skali przestępczości. Jako, że zjawisko ciemnej liczby przestępstw ma ogromny wpływ na „kształt” danych statystycznych, w niniejszym rozdziale, zostały przedstawione rozważania na temat teorii występowania tego zjawiska w środowiskach emigranckich.

Kolejny rozdział rozprawy – czwarty, charakteryzuje zarówno sprawców, jak i ofiary przestępstw, które zostały popełnione na terytorium Londynu. Na podstawie studium

przypadku opisano rodzaje przestępstw oraz poszukiwano motywów, którymi kierowali się sprawcy czynów zabronionych. W rozdziale tym przeanalizowano również etiologię zachowań sprawców przestępstw.

Charakteryzując sprawców przestępstw, nie można zapomnieć o ich ofierze, dlatego też w niniejszym rozdziale poddano analizie również rolę ofiary w genezie przestępstwa.

Ostatni, piąty rozdział rozprawy skupia się na możliwości zwiększania efektywności ścigania i zwalczania przestępczości obywateli Polski w Londynie. W ramach tej części pracy zawarto rozważania, na temat systemu funkcjonowania angielskiej Policji, skupiając się na zadaniach Policji Metropolitalnej oraz Policji Londyńskiej (*City of London Police*), ale także opisano współpracę owych formacji z innymi organami państwowymi oraz z sektorem prywatnym. Weryfikacji poddano również inicjatywy podejmowane w przedmiocie ścigania oraz zwalczania przestępczości w Londynie.

W niniejszym rozdziale poddano analizie europejską współpracę policji w zakresie zwalczania i ścigania przestępczości. Charakterystyce poddano aktualnie istniejące i najważniejsze instrumenty europejskiej współpracy policyjnej, tj. System Informacji Schengen drugiej generacji, biura SIRENE, Europejski Urząd Policji - Europol, Europejskie Kolegium Policyjne (CEPOL), Stały Komitet Współpracy Operacyjnej w zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego (COSI), Centrum Analiz Wywiadowczych Unii Europejskiej (INTCEN), oraz Europejski System Przekazywania Informacji z Rejestrów Karnych (ECRIS).

Opisując europejską współpracę policyjną nie można zapominać o europejskiej współpracy w sprawach karnych, dlatego też przeanalizowano Europejską Jednostkę Współpracy Sądowej – Eurojust, Europejski Nakaz Aresztowania oraz Europejski Nakaz Dowodowy.

W tej części pracy poddano analizie również problematykę współpracy policyjnej w sprawach karnych oraz sądowych, po opuszczeniu Unii Europejskiej przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Uwieńczeniem niniejszej rozprawy jest podsumowanie, które zawiera bilans uwag oraz spostrzeżeń odnośnie do opisywanej problematyki. Zawiera on podsumowanie każdego z opisywanych rozdziałów, a także weryfikację głównego problemu badawczego oraz postawionych na wstępie i skorelowanych z nim hipotez badawczych.

12.09.2017r.

Małgorzata Chowaniec